

I. N. D. O. M.

Differtatio Academica,

Explicatura Quaestionem:

*An Leges Divinae Positivae
Universales dentur?*

Cujus

Partem Priorem,

*Conf. Ampl. Facult. Philos. in Reg. ad
Auram Lycae,*

Præside

Mag. *Johanne Bilmark,*

Histor. & Phil. Pract. Professore Reg. & Ordin.

Publico examini subicit

Johannes Fridericus Reichardt,

Sveo-Göthas,

In Auditorio Majori die XIV Decembr.

Anni MDCCLXXXV,

Horis ante meridiem solitis.

Aboc, Typis Viduae R. Acad. Typogr. J. C. Frenchell,

Fabriqueuren,

Högaktad

Herr *Christopher Died. Reichardt,*

Min Huldafte Fader,

*E*t vördnads-prof jag ville visa
Min Far, mitt ursprung och mitt väl,
Er myckna godhet värdigt prisa,
Det är en vållust för min själ.
Men ej med ord jag nog kan tyda
Hvad hjertat ännu känner mer,
Då Sonlig pligt jag tänker lyda,
Min Far min svaghet öfverser.
Uptag nu dessa blad jag gifver
Som prof utaf en tacksam drift,
Er ömhet och Er godhet blifver
Mitt vördnads ämne til min grift.
Låt, GUD, min Far och Mor få röna
Din nåd och vneft dag från dag:
För godt mig skedd Du Dem be öna,
Sist Dem i Himmelsk frögd uptag!

Min Huldafte Faders

Ödmjuklydigste Son

Johan Frid. Reichardt.

Præfatio.

Philosophos, diversitatem Legum, a Summo Numine generi humano latarum, agnoscentes, de accurata earundem divisione inter se non convenire, Historia satis docet Litteraria. Scholasticis suam originem debet divisio Legum Divinarum in *Morales*, *Cærimoniales* ac *Forenses*; quæ, manca licet, multis diu fuit probata. Aliorum in hoc divisionis negotio tentamina, parum certe felicia, silentio prætereuntes, solummodo observamus, quod Illustris HUGO GROTIUS, qui Jurisprudentiam, majori, quam ante suam factum fuit ætatem, studio ac successu excoluit, *Jus* omne in *Naturale* ac *Voluntarium* diviserit; *Voluntarium* rursus in *Divinum* & *Humanum* subdividens, ac *Voluntarium Divinum* in *Universale* & *Particulare* distinguens (a). Placuit multis divisio hæc Legum Divinarum Grotiana, nec tamen paucis eadem displicuit; atque nonnulli Philosophi appellationem *Juris Voluntarii* censentes incommodam, *Jus* hoc *Positivum* nuncuparunt. Legum Divinarum indoli convenienter hæc primum in *Naturales* & *Positivas* dividi; *Positivæ* deinceps in *Universales* ac *Particulares* solent subdividi;

di; de quibus singulis speciatiim differere, quum opus foret nimis prolixum, in existentiam Legum Positivarum universalium, de qua in utramque disputatum fuisse partem novimus, paucis & quantum ingenii ferant vires, hac inquiremus occasione. Faveas, Benevole Lector, juvenilibus hisce meditationibus; nos vicissim animo Tuo, sciendi cupido, non auctoritatis quendam favum ex aliorum scriptis depromptum, sed planas sententiæ nostræ propinabimus rationes.

(a) Vid. Libr. I. de Jure Belli & Pacis Cap. I. §. §. XIII, XV.

§. I.

Leges Divinas in *Naturales* ac *Positivas* a Philosophis dividi, modo indicavimus. *Legem Naturalem* definimus per normam actionum humanarum, quarum moralitatem ex consideratione Divinarum perfectionum & humanæ conditionis nostra perspicit ratio. Scilicet concessit Deus nobis intellectum seu facultatem rerum nexum perspicendi, atque ita ex certis principiis certas eliciendi conclusiones ac veritates practicas, instar legum in moderamine actionum nostrarum valituras. *Lex Divina Positiva*, *Legi Naturali* contradistincta, est norma actionum nostrarum, quarum moralitatem ratio nostra non assequitur, de qua proinde ex Divina constat revelatione. Quæ *Lex* si omnes obliget homines, dicitur *Universalis*; si certæ cuidam genti præscripta, *Particularis* audit. Ex
qua-

quarum definitionum tenore colligunt multi, Leges Positivas a Naturalibus differre pro diverso tum ob-
 jecto, tum etjam earundem promulgationis modo. Sic GROTIUS ad Jus Naturale retulit actiones, *de*
quarum indole ex earum convenientia vel disconvenientia
cum ipsa natura rationali constat, de Jure Divino vo-
luntario asserens, quod non ea præcipiat aut vetet, quæ
per se ac suapte natura aut debita sunt aut illicita, sed
vetando illicita, præcipiendo debita faciat (a). Quan-
 tumvis autem magna sit GROTII auctoritas, eo us-
 que tamen non valet, ut nobis persuaderemus, Deum
 in ferendis Legibus Positivis sine rationibus egisse ob-
 jectivis & suum tantummodo consuluisse beneplaci-
 tum; quum talis suspicio Divinæ vel sapientiæ, vel
 eximix, qua genus humanum complectitur, bonitati
 minime conveniat. Quid? Quod plerarumque Legum
 Divinarum, quæ Positivæ Universales venditantur, ra-
 tiones detegamus, ceu infra speciatiim ostendemus, & si
 omnes obtusum, quale nostrum est ingenium, plene pla-
 neque non adsequatur, propter hanc tamen cognitionis
 nostræ insufficientiam Leges hæ ex familia Legum Na-
 turalium non sunt excludendæ, quamdiu nonnullas
 communis profapiæ in iisdem detegimus notas, & Le-
 gum Positivarum cum natura humana nexum, saltem
 aliqualem, ostendere possumus. Unde sequitur, diffe-
 rentiam inter Leges Naturales & Positivas Universales
 ab objecto petitam, esse magis idealem, quam realem.

(a) Vid. citat. GROTII Libr. I. Cap. I. §. X.

§. II.

Præcipuum Legum jam memoratarum discrimen in diverso cognoscendi principio vel promulgationis modo constituere solent Philosophi, quum Leges Naturales ex *ratione*, Positivæ autem Universales ex *Revelatione* omnibus hominibus innotescant. Quocirca observat GROTIUS, qui Jus Voluntarium universale in scenam primus produxit, *Jus hoc generi humano ter a Deo fuisse repetitum, statim post hominem conditum, iterum in reparatione humani generis post diluvium, postremo in sublimiori reparatione per Christum (a)*. Plerique autem Juris Doctorum, hypothesei Grotiana de CHRISTO, Novo Legislatore, rejecta, duplicem solummodo Legum Positivarum universalium promulgationem admiserunt, alteram per Adamum, per Noachum alteram factam. Quamvis autem certo certius constet, quod primus noster Parens Adamus, qui in statu integritatis constitutus, ut Caput generis humani repræsentativum considerari potest, quasdam a Deo acceperit leges; attamen quum in sacris pandectis nullum compareat indicium vel repetitionis acceptarum legum ab Adamo coram suis posteris factæ, vel observantiæ earundem per primum sesquimillennarium, sequitur promulgationem legum Positivarum Universalium, quæ per Adamum facta perhibetur, difficultatibus non levibus premi. Debuit quidem Adamus notitiam harum legum suis impertire posteris; sed si ipse & liberi ejus hoc intermiserint of-
fici.

ficiam, ut eosdem hoc parum curasse probabile est, nec promulgatio istarum legum, nec eidem annexa obligatio haberi potest generalis. Atque ob similes rationes perplexa etiam videtur altera legum sæpius nominatarum promulgatio, quæ per Noachum, alterum generis humani Syndicum, facta asseritur. Insuper quum in serie legum, quas Adamo & Noacho Deus præscripsit, nullæ earum, propter quarum transgressionem gentes nonnullæ Levit. xviii punitæ leguntur, compareant; nulla autem Lex, nisi fuerit promulgata, violata dici possit, hinc nonnulli talem nectunt conclusionem, aut Legum, Levit. cit. Capite occurrentium, promulgationem aliquando esse factam, licet temporum injuria contigerit, ut ignoremus tam personas, quibus eadem sit facta, quam tempus publicationis, aut Deum, in legum harum transgressores animadvertentem, esse injustitiæ arguendum; posterius quum sit prorsus absonum, prius esse ponendum. Enimvero ambigi vix potest, quin vel Historia vel traditiones Majorum nobis conservassent memoriam universalis legum memoratarum promulgationis, si qua unquam fuisset, quum facta minoris momenti in antiquis occurrant annalibus. De cætero ne scrupulus, contra Divinam justitiam injectus, quemquam moveat, in subsequenteribus clare, uti opinamur, ostendemus, gentes Canaaniticas propter violationem non legum quarundam Positivarum Universalium, sed legum Naturalium ex justissimo Dei judicio pæ-

nis fuisse mulctatas, adeoque necessarium non esse, ut in subsidium hypotheseos Grotianæ promulgationem fingamus universalem. Urgent alii per Religionis revelatæ annunciationem, longe lateque factam, gentes ad legum istarum noticiam pervenisse, saltem si debitam adhibuissent curam, pervenire potuisse. Sed quum Religionis per orbem annuntiatio lente adeo processerit, ut multi adhuc, ceu itineraria docent, reperiantur populi, ad quos eadem nondum pervenit, atque Deus in cognitionem Legum ac constitutionum suarum quoslibet non admiserit populos *Ps. CXLVII: 19, 20*, neque allata hæc præsumptio sufficit probandæ universali quarundam legum Positivarum promulgationi. Quid? Quod a nostra sententia non plane alienus videatur *GROTIUS*, qui triplici legum harum a se commemoratæ promulgationi talem subnectit restrictionem: *Tria hæc jura haud dubie omnes homines obligant, ex quo, quantum satis est, ad eorum noticiam pervenerunt.* Denique quum legum Positivarum universalium numerum nonnulli ampliorem, strictiorem alii faciant, ac de præcipuis etjam earum controversiam sibi invicem moveant; evidens esse arbitror, quod hypothesein, quam rationibus confirmare nituntur dissentientes, ipso facto convellant.

(a) Vid. *GROTII citat. Libr. I. Cap. I. s. XV.*

§. III.

Generatim hæctenus ostendimus, sententiam eorum, qui pro legibus Divinis Positivis Universalibus
pu-

pugnant, argumentis parum firmis niti; postulat instituti ratio, ut in majus nostræ opinionis robur, præcipuas leges, quæ ad classem memoratarum communiter solent referri, seorsim sub examen revocemus. Inter illas primo loco occurrit præceptum Divinum de *Septimo die sanctificando* Gen. II: 3, quamvis nec hoc ipsum ad leges Positivas Universales retulerit **TIRIUS** (a). Mandatum autem hoc Divinum legibus modo nominatis esse inferendum, ex duplici potissimum argumento urgent harum Vindices, tum quod datum sit Adamo, Capiti generis humani repræsentativo, tum quod Deus hunc sanctificaverit diem & eum separaverit ad cultum sibi specialius exhibendum, propterea quod septimo mundi die ab opere creationis tunc absoluto requieverit; quam tamen instituti Sabbati causam ratio, sibi relicta, tanto minus capit, quod circumstantiæ, in creatione universi occurrentes, ipsam plane fugiant; quare etjam in scriptis veterum Philosophorum tot insulsa de ortu mundi occurrunt placita. Addunt insuper nonnulli, universalitatem hujus Legis probaturi, effatum **JOSEPHI** (b) εἰς τὴν πόλιν Ἑλλήνων εἰδὲ βάρβαρος, εἰδὲ ἐν ἔθνος, ἔνθα μὴ τὸ τῆς ἑβδομάδος, ἢν ἀργῶμεν ἡμεῖς, τὸ ἔθος ἔ διαπεφοίτηκεν, quod in linguam latinam ita vertit **HUETIUS** (c). *Nulla omnino urbs est vel Græcorum vel Barbarorum, neque ulla gens, ad quam non penetraverit mos celebrandi septimi diei, quem feriati traducimus.* Enimvero speciosa magis, quam momentosa sunt hæc dissentienti-

um argumenta. Diffiteri enim nemo omnino potest, quin mens humana, etsi revelationis lumine non sit collustrata, rationes quasdam legis de septimo die sanctificando objectivas, licet non plene omnes, assequatur. Quicumque enim ad se & suam attenderit conditionem, haud operose perspicit, tum quod a Summo Numine ita dependeat, ut ex solo ipsius beneficio existat, vivat, & omnia, quibus quotidie fruatur, bona Ejus gratiæ accepta referat, tum etiam quod cor punice durius gereret & in officium gravissime peccaret, nisi tantum Benefactorem religioso prosequeretur cultu, devotissimamque pietatem non internis solum animi motibus, sed externis quoque insimul corporis actibus declararet. Si enim non sufficiat, ut cives reverentiam, Principi debitam, piis concipiant animis, sed opus omnino sit, ut eadem externe probetur; multo minus officii sui numeros implet, qui pietatem in Deum cogitationibus tantum, sine corporis motibus, illis consonis, declarat. Objicitur quidem, quod Deus omniscius externis reverentiæ testificationibus non indigeat, sed nec interno, quippe sibi sufficientissimus, opus habet cultu, & proinde utroque supersedere liceret, quod maxime absolum; quum nemo arctissimo, quo Summo Numini adstringitur, obligationis vinculo sese exsolvere possit. Insuper sana nos docet ratio, e re nostra esse, ut cultui Divino statos quosdam peculiariter impendamus dies, atque his vacationem a consuetis laboribus

bus nobis indulgeamus, tum ne in pietatis exercitio aliis distrahamur negotiis, tum ut fessæ animi ac corporis vires opportuna requie identidem reficiantur, tum denique ut alii nostro exemplo ad paria officia, Deo sibi que præstanda, excitentur, ac proinde sanctificationem unius inter plures dies esse tam gloriæ Divinæ, quam naturæ humanæ convenientissimam. Hactenus itaque & hoc intuitu rite statuitur, Sabbati sanctificationem esse Juris Naturalis. Quisnam autem dies, an aliquis in circulo quovis hebdomadario sit dicto modo celebrandus, ratio sola decernere nequit, quamvis posterius censeat non iniquum. Notum quidem est, quod veteres & numero septenario multum tribuerint, & tempus in septimanas distinxerint; origo autem tam illius erroris, quam hujus instituti ex principiis eorum Astrologicis ac speciatim ex septenario planetarum numero, quorum insignem in hæc sublunaria suspicabantur influxum, videtur repetenda (*d*). Lex igitur de Sabbati sanctificatione, quatenus hæc septimo hebdomadis diei est adstricta, est *Positiva*; dubiam vero adhuc: an Universalis, vel particularis eadem sit putanda. Quod Adamus, qui in statu integritatis constitutus fuit generis humani Caput repræsentativum, legem de septimo die sanctificando accepit, exinde non sequitur, notitiam hujus præcepti ad omnes pervenisse gentes; siquidem ab Adami scientia ad posterorum ipsius cognitionem argumentari non liceat. Notari debet, quod in Hi-

storia Sacra mentio fiat nulla, quod vel Patres Antediluviani vel Patriarchæ hanc legem observaverint ipsi, aut suis commendaverint filiis ac nepotibus: quare nec vastissimo illo temporum intervallo, quod inter Adamum & Mosen intercedit, uspiam legimus, Sabbatum a Viris, Deo dilectis, nedum a gentibus promiscue fuisse celebratum; quamvis nonnulli illorum Nomen Dei sollemniter annunciaffe memorentur. Fal-
 litur omnino DIO CASSIUS (e), originem moris illius Sabbatum celebrandi recentem esse, & ab Ægyptiis profectam, indeque ad Judæos & reliquos homines dimanasse asserens; probabile autem est, Mosen Legem de Sabbato sanctificando in actis sui populi & majorum consuetudine invenisse (f), illamque, reddita popularibus suis ex servitute Ægyptiaca libertate, postliminio introduxisse, adeoque legem sæpius nominatam esse particularem, genti Israëliticæ præcipue destinatam. Confirmatur hæc nostra opinio testimonio ipsius Dei Exod. xxxi: 13, 14, 17. *Observate, ita JEHOVA Israëlitis præcipit, Sabbatum meum, nam signum est inter me & vos per generationes vestras - - - Observabitis igitur Sabbatum, quia res est sancta vobis - - - Sabbatum inter me & filios Israëlitis signum est in perpetuum, quia sex diebus fecit Jehova cælum & terram, die autem septimo quievit ac recreavit se.* Legimus porro Num. xv: 32 - - 36 quendam, ligna Sabbato colligentem, mortis pœna mulctatum fuisse; qui quum Israëlita fuerit, tanto certius apparet, legem de
 de

de sanctificando Sabbato fuisse particularem, siquidem nullo præterea constet indicio, alios populos propter simile delictum reprehensos esse, aut punitos. Quibus accedit, quod si Lex, sanctificationem Sabbati præcipiens, fuerit universalis, & exactissima proinde ejusdem observatio omnibus injuncta hominibus; nemini profecto fuisset permissum, cultum Dei ultimo cujusvis septimauæ die peragendum, in alium diem sine expresso Dei mandato transferre; quod tamen primos Christianos, non tamen sine gravissima causa, fecisse constat. Vix etjam crediderim, Israëlitas, tot calamitatum procellis diu multumque per varias jactatos regiones, exacte adeo observasse dies, ut sine omni calculi errore Sabbatum eo septimanæ die, qui primo septiduo respondit, semper celebrarent. Quod denique ad allatum JOSEPHI effatum attinet, hoc ita vertendum esse videtur: *Nulla omnino - - - neque ulla gens, ad quam septimana, in qua nos vocamus, consuetudo non pervenit.* His itaque indicat nominatus Auctor & consuetudinem distinguendi temporum intervalla per septimanas cunctis populis fuisse communem, & morem semel quavis hebdomade feriandi suis popularibus peculiarem, adeoque testimonium hoc non convellit, sed potius nostram confirmat sententiam. Ut itaque paucis præcidamus: In lege Divina de Sabbato sanctificando occurrunt duo momenta, alterum, quod merito habetur palmarium, resciciens partim cultum Dei publicum, uno inter plures

B 2 dies

dies peculiariter peragendum, partim necessariam hominum a consuetis laboribus requiem, quo utroque intuitu Lex memorata ad jus naturæ pertinet; alterum minus principale, quod hæc officia sabbato, cum tamen pietatis nostræ testificatio omni tempore sit Deo accepta, præstanda; quæ legis pars ad legem spectat cærimoniam, adeoque est Positiva, non Universalis, sed particularis (g).

(a) In *Notis ad PUFFENDORFII Libr. de Officio H. & C. observ.* 91. §. 10. (b) In *Libr. II. contra Apionem p. m. 954.* (c) Vid. *Ejusd. Demonstrat. Evangelicæ p. m. 264.* (d) Ex eodem quoque præjudicio egisse Judæos, acceperat TACITUS, ut prolixè hoc describit *Historiar. Libr. V. Cap. IV.* (e) In *Libr. I. Cap. 37.* (f) Vid. J. D. MICHAELIS *Mosaisches Recht Tom. IV. §. §. 194, 195.* (g) Propugnauerat quidem in *Disciplinis suis Moralibus* Cæli. CANTZIUS doctrinam de Legibus Div. Positivis Universalibus, ad quas unam Legem de Sabbato sanctificando retulerat; re autem maturius, ut videtur, deinceps perpensa, dubius hæret, an Lex de Sabbato, etiam qua partem, ad Leges Positivas Universales referri debeat. Vid. *ejus Libr. de usis Philosoph. Leibn. & Wolf. in Theologia Tom. I. Cap. XI. §. 24.*

§. IV.

Interdictum Divinum Adamo, in statu integritatis adhuc constituto, sub pœna mortis denunciatum: *Ne videlicet, ex fructu arboris scientiæ boni & mali comederet* Gen. 11: 17, ad Leges Positivas Universales esse referendum, eo evidentius existimant plerique harum Vindices, partim quod Adamo, quantumvis perspicaci, de ratione hujus interdicti objectiva sine Divina revelatione nihil constaret, partim quod Adamus

mus

mus in hoc præsertim articulo esset generis humani Syndicus, quare etiam Apostolus PAULUS testatur: *quod omnes in Adamo peccaverimus* Rom. v: 12. Quo autem loco hoc habendum sit ratiocinium, paucis dispiciemus. Verum quidem est, quod Adamus, dum concreatae perfectionis jacturam nondum fecerat, eximiam rerum quarumvis habuerit peritiam ac notitiam; propterea tamen non erit putandum, vel empiricam, quam nos habemus cognitionem, in Adamo fuisse intuitivam, vel hujus scientiam ulterioris incrementi non fuisse capacem; quum *unigenitus Dei Filius*, at Adamo quantum præstantior! *in cognitione coram Deo & hominibus increvisse*, legatur Luc. 11: 52. Licet igitur de noxia fructus arboris memoratae indole ante Divinam revelationem, adeoque de ratione interdicti objectiva, antecedenter ad hoc, Adamo nihil constaret, quamvis externus quorundam vegetabilium habitus nociferam horum vim prodat; hinc tamen non sequitur, Adamum rationem istam experimento facto detegere non potuisse, quum arboris illius fructum vix gustasset, quam noxiam ejus vim in se sentiret. Deus itaque Adamo esum fructus arboris vitæ prohibens, legem quandam Positivam non tulit, quin potius generale Juris Naturæ præceptum: *Fuge noxia*, ad casum applicuit specialem, quare interdictum nominatum ad leges referri debet Naturales. Sed si hæc aliis minus, quam nobis plana videantur, ponamus legem memoratam esse Positivam, &

dispiciamus, an eadem quoque fuerit universalis. Sicut arbor scientiæ boni & mali eum in finem a Deo in horto Eden fuit constituta, ut Adamo præberetur occasio declarandi suam vel curam vel sollicitudinem in obsequio, mandatis Divinis præstando; ita, tempore probationis transacto, non amplius valeret hoc interdictum, vel quod arbor ista deinceps foret extirpanda, vel quod Adamus, in bono confirmatus, in vetitanti postea non posset; unde manifestum est, legem hanc ex ipsius Dei intentione fuisse personalem. Et quamvis reatus Adamitici pœna ad omnes ejus transierit posteros; hoc tamen ipso nihil contigit, quod insolens aut iniquum esset, aut quod universalitatem legis probaret. Potest enim societatis cujusdam Syndicus legem sibi latam & cujus ceteri cives nullam habere possunt notitiam, transgrediendo, culpam contrahere, toti imputandam societati; quæ proinde communem cum ipso transgressore subit vel pœnam vel calamitatem. Similiter etiam Adamus, licet violando interdictum Divinum de non comedendo ex fructu arboris scientiæ boni & mali, reatum contraxerit omnibus hominibus communem, legem tamen illam pro se ipso accepisse videtur.

§. V.

Præceptum Dei de individua mariti & uxoris cohabitatione, quod Gen. II: 24. his exprimitur verbis: *Relinquet maritus patrem & matrem atque suæ ad-*
hære-

hærebit uxori, & erunt duo in carne una, quo simul divortium interdictum intelligitur, ad Leges Positivas referunt non pauci. Enimvero sicut eos non moramur, qui suspicantur, allata verba esse Adami, non Dei; contrarium enim ex Matth. XIX: 5. satis constat; ita quod ad rem ipsam attinet, sciendum est, obligationem conjugum ad individuam vitæ societatem, & divortiorum nonnisi in paucis casibus æquitatem, ex principiis Juris Naturæ luculenter demonstrari; adeoque opus non esse, ut ad leges Positivas universales in hac confugiamus doctrina. Quum enim matrimonium sit societas inter marem & feminam sobolis procreandæ & educandæ causa libero utrinque consensu inita, & ex tenore legis Naturalis, omnis societas rite inita, tamdiu servari debeat, donec fini, quem in societate constituenda sibi proposuerunt socii, fuerit satisfactum, sequitur, obligationem conjugum ad vitæ societatem tamdiu durare, quamdiu & spes procreationis liberorum superest, & procreati cura suorum parentum indigent. Teste autem experientia, utraque hæc cohabitationis ratio plerumque obtinet, donec invalida conjugibus obrepit senectus; ergo societas conjugalitatis tamdiu etiam continuabit. Obtento utroque hoc fine, dissolvi quidem posset conjugium, nisi rationi ac nostræ conservationi, quam per legem Naturalem promotam voluit Deus, magis foret congruum, ut illi, quorum per vegetam ætatem communis fuit in liberis procreandis & educandis opera, nec
non

non jucundissima vitæ consuetudo, adventante debili ac tristi senectute, mutui adjutorii ac consolationis caussa, ad finem usque vitæ cohabitarent individui. Addimus, quod per licentiam dissolvendi matrimonia, qualem sibi arrogabat aspera Judæorum Natio, conjugum salus malitiæ & inconstantiae humanæ sæpe succumbat, conjuges se invicem graviter lædant, liberorum educatio turbetur, tranquillitas familiarum convellatur & harum bona temere dissipentur; quibus pensitatis incommodis, facile patet, divortia juri Naturali adversari. Et quum hæ rationes intuitu obligationis primum perfectæ, tum imperfectæ, magis adstringant conjuges ad individuum vitæ societatem, quam illa, quæ ex formatione Evæ ex costa Adami Gen. II: 21, 22, desumitur, quæque si proprie valeret, nec liberi, qui partem substantiæ parentum circumferunt, horum familia unquam deberent excedere; quisque videt, opus non esse, ut præceptum de individua conjugum cohabitatione, ad leges Positivas Universales præter illius naturam referamus, quum idem in Jure Naturæ fundetur; ex quo etjam patet divortium propter adulterium, maliciosam desertionem, aliasque his pares causas, non ut in se bonum, sed in malorum remedium, esse concessum.

S. D. G.

